

хабарництву; встановити високі етичні стандарти для бізнесу Сполученого Королівства; зупинити загрози, які хабарництво створює для економічного прогресу в усьому світі [3].

Список використаних джерел

1. Bribery Act 2010 (Chapter 23) [Electronic resource] / The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. – Mode of access: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/contents>. – Title from the screen.

2. Bribery Act 2010 guidance [Electronic resource] / Ministry of Justice and The Rt Hon Nick Herbert (Published: 11 February 2012). – Mode of access: <https://www.gov.uk/government/publications/bribery-act-2010-guidance>. – Title from the screen.

3. Draft Bribery Bill [Electronic resource] / Ministry of Justice. – Mode of access: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20090607154327/http://www.justice.gov.uk/publications/draft-bribery-bill.htm>. – Title from the screen.

Стрельбицька Лілія Миколаївна,
завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін Національної академії
Служби безпеки України, доктор
юридичних наук, професор, заслужений
працівник освіти України;

Стрельбицький Микола Павлович,
головний науковий співробітник
науково-освітнього центру Національної
академії Служби безпеки України,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

ДИФУЗІЯ ВЛАДНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Без реальної протидії системній корупції перспективи розбудови незалежної України видаються примарними. Вітчизняний досвід свідчить, що владна й політична корупція є взаємопроникними (явище дифузії), стають антиподом державного й соціального управління. Ці два види корупції не існують самостійно, формуються у верхніх ешелонах влади,

стимулюють одна одну, паралізують засадничі функції державного і соціального управління, спотворюють і підмінюють суб'єкт, методи, засоби й цілі управління, нівелюють духовні цінності. Владна та політична корупція в Україні вже переросли у гіперкорупцію, мають глобальний міжнародний характер. Саме у зв'язку із цим затягується вступ України в ЄС, НАТО, не виділяють у необхідних обсягах кредити, інвестиції, озброєння, інші види допомоги. Невпинно збільшуються нові борги України, хоча, за підрахунками втчизняних учених-економістів, на всі потреби вистачало б внутрішніх можливостей, однак їх використовують за іншим призначенням, здебільшого – корупційно-олігархічним.

На сучасному етапі найбільшою загрозою національній і духовній безпеці України цілком обґрунтовано вважається саме політична корупція, яка, на думку аналітиків, зароджується в органах державної влади, паралізує її шляхом зрощення бізнесу й політики [1]. Відповідно до визначення Міжнародної неурядової антикорупційної організації Transparency International, *політична корупція* – це зловживання політичною владою для приватного блага [2]. Слушним також є твердження В. В. Циганова: «Це нелегітимне використання учасниками політичного процесу та носіями публічної влади їхніх можливостей і повноважень з метою отримання особистих чи групових вигод (корупційної ренти). Вона може мати будь-який характер – від безпосередньо матеріального (фінансово-монетарного, майнового тощо) до символічного (здобуття влади, соціального престижу, кар'єрне просування тощо). Політично-корупційні дії, що полягають у приватному використанні публічних повноважень і можливостей, набувають протиправних форм» [2].

Узагальнення більшості визначень політичної корупції дає підстави для висновку, що це один із різновидів корупції, що відтворюється в поведінці суб'єктів політичної влади та полягає в зловживанні ними своїми повноваженнями для отримання певних вигод матеріального чи нематеріального характеру [3]. Однак такий підхід не цілком відтворює її загрозливі для держави особливості.

На думку західноєвропейських та американських дослідників, політична корупція – це: будь-яка трансакція між

дійовими особами приватного та публічного секторів, у якій колективні блага нелегітимно конвертують у приватні [4, с. 3]; будь-які дії чиновників, якщо вони порушують свої визначені законом обов'язки в обмін на особисті вигоди [5].

Очевидним фактом є багаторічне протистояння громадянського суспільства та влади в Україні, основним знаряддям якого є політичні методи. Кожна з гілок влади переслідувала власні корисливі інтереси, що за аналогією до законів ядерної фізики призвело до потужного суспільного вибуху. В Україні вже з перших років незалежності владна корупція тісно переплелася з політичною, яка є породженням кишенькових політичних партій, що створювалися за гроші, боролися за владу корупційними методами і засобами, підкупляючи виборців, депутатів, спотворювали результати голосування тощо.

Отже, владна корупція разом із політичною становлять найнебезпечніший для держави різновид системної корупції, який: полягає у зловживанні державними діячами та службовцями своїми повноваженнями для отримання певних вигод матеріального чи нематеріального характеру; характеризується сукупністю різних за змістом і ступенем суспільної небезпеки протиправних діянь, які суттєво впливають на формування і функціонування органів влади й державного управління, прийняття ними необ'єктивних управлінських рішень; охоплює як корисливі дії носіїв публічної влади, так і дії тих осіб, що нею не наділені; має суто політичну спрямованість. Тобто владна корупція передбачає державно-владні корупційні дії, що полягають у приватному нелегітимному використанні публічних повноважень і можливостей учасниками та носіями публічної влади, посадових прав і повноважень задля отримання особистих чи групових вигод (корупційної ренти), а тому набувають протиправних форм, конвертації колективних благ у приватні за допомогою влади та політичних засобів, лобіювання вигідних для корпоративних груп кадрових, управлінських й економічних рішень, підкуп посадових осіб. Чинна державна антикорупційна політика України реалізується відповідно до рекомендацій країн ЄС. Однак норми вітчизняного законодавства досі суттєво

відрізняються від міжнародних стандартів у зазначеній сфері, що вимагає їх імплементації.

Україна знаходиться в силовому полі геополітичної напруженості між Сходом і Заходом, що активізує злочинно-політичні корупційні сили. Якщо в протидії зовнішнім загрозам Україна може розраховувати на міжнародну допомогу, то в подоланні корупції, про що слушно зауважував віце-президент США Бейкер, необхідно розраховувати лише на власні сили, оскільки це внутрішнє явище, яке має суто вітчизняне походження. Правильна кваліфікація таких ознак і дій не лише свідчить про наявність політичної корупції, а й надає можливість уповноваженим державою суб'єктам у сфері запобігання та протидії корупції відпрацювати адекватні заходи протидії їй.

Молодій державі потрібен україноцентричний світогляд – духовний, матеріальний, економічний і управлінський, що є передумовою викорінення такого антипода державного управління, яким є владна і політична корупція.

Список використаних джерел

1. Серьогін С. С. Антикорупційні державні стратегії в системі публічного адміністрування: міжнародний досвід / С. С. Серьогін // Розвиток публічного адміністрування на засадах менеджменту: європейський контекст: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 15–16 трав. 2009 р.). – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2009. – С. 83–84.

2. Циганов В. В. Загроза політичної корупції в демократичних політичних режимах / В. В. Циганов // Стратегічні пріоритети. – 2012. – № 4 (25). – С. 63–67.

3. Орлов Ю. В. Політична корупція в Україні: сутність та запобігання // Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі. – Київ, 2016. – С. 318–320.

4. Amundsen I. Political corruption. An Introduction to the Issues / I. Amundsen. – Bergen: Chr. Michels Institute, 1999. – 286 p.

5. Політична корупція в Україні: суб'єкти, прояви, проблеми протидії [Електронний ресурс]: аналіт. доп. // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 7. – Режим доступу: <http://pdp.org.ua/materials-pdp/1733--1-r>. – Назва з екрана.